
Fibula digitată de la Răscruci

Corneliu GAIU

corneliugaiu@gmail.com

Rezumat

Articolul prezintă o descoperire de suprafață din hotarul localității Răscruci, din județul Cluj, intrată în colecția muzeului din Bistrița – o fibulă digitată de tip „Krefeld”. Acest tip de fibulă de origine alamanică, a fost preluat de către populațiile germanice din vestul Europei (franci, burgunzi, turingi) și din bazinul mijlociu al Dunării (ostrogoți, gepizi, romani târzii). O fibulă similară a fost descoperită într-un mormânt feminin din cimitirul de la Florești–Polus, datat la începutul secolului VI, perioadă în care se încadrează și fibula de la Răscruci. Aceasta vine să confirme existența unui centru de putere gepidic în bazinul Someșului Mic după mijlocul secolului al V-lea.

Cuvinte cheie

Transilvania, bazinul Someșului Mic, epoca migrațiilor, gepizi, fibule.

La fibule digitée du Răscruci

Résumé

L'article présente une découverte de surface aux confins de la commune de Răscruci, département de Cluj, entrée dans les collections du Musée de Bistrița – une fibule de type « Krefeld ». Ce type de fibule d'origine alémanique, a été repris par les populations germaniques de l'Ouest de l'Europe (les Francs, les Burgondes, les Thuringiens) et du bassin danubien central (les Ostrogoths, les Gépides et les Romains de l'époque tardive). Une fibule semblable a été découverte dans un tombeau féminin du cimetière de Florești–Polus, datée au début du VIe siècle, comme la fibule de Răscruci. La découverte confirme l'existence d'un centre du pouvoir gépide situé au bassin du Petit Someș, dans la seconde moitié du Ve siècle.

Mots-clés

Transylvanie, Le Petit Someș, époque des migrations, les Gépides, fibules.

Cercetările arheologice legate de extinderea parcului industrial TETAROM III de la Jucu de Sus¹ a prilejuit membrilor colectivului efectuarea unor periegeze în jurul acestei localități, care au evidențiat o serie de obiective arheologice și descoperirea unor artefacte semnificative pentru peisajul istoric din arealul Someșului Mic. Piesa aici în discuție provine dintr-o cercetare de suprafață din hotarul localității Răscruci de către Radu Zăgreanu, care a donat-o Muzeului Bistrița (inv. nr. 24398) și care ne-a cedat dreptul de publicare.

Localitatea Răscruci aparținătoare de comuna Bontida se găsește la 25 km de Cluj-Napoca și 20 km de Gherla. Pe teritoriul acestei localități au fost identificate, de-a lungul vremii, vestigii arheologice din mai multe epoci, grupate pe platoul înalt „Dealul Prunilor”, și în „Glimeie”². Remarcăm prezența unor materiale din epoca migrațiilor în primul din locurile semnalate, care ar putea fi pusă în relație cu descoperirea prezentată aici. De asemenea, un solidus de la Theodosius II (439–444), aflat în locul „La Piatră” din vecinătatea Someșului Mic, întărește acest lucru.

Fibula de bronz cu corp asimetric aflată în hotarul satului la ieșirea din sat spre Borșa (figura 1), aparține categoriei de fibule digitate, specifice epocii migrațiilor. Piesa, realizată prin turnare în tipar monovalv, fiind conservată relativ bine, are capul semicircular decorat cu volute și cinci butoni canelați. Arcul și piciorul fibulei, uniforme, au suprafața arcuită. Piciorul este decorat în partea superioară printr-un registru de caneluri orizontale iar capătul, rupt, păstrează două alveole, care se încheiau probabil printr-un

Figura 1. Harta localității Răscruci cu marcarea locului descoperirii fibulei

1 Stanciu, Ioan, *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2008*, București, 2009, <http://cronica.cimec.ro/detalii.asp?k=4180&d=Rascruci-Bontida-Cluj-Ratul-boilor/Ratul-lui-Banffy-2008>.

2 *Repertoriu Cluj*, pp. 326–327 și fig. 191.